

Asia: VN/13534/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi tuloverolain kotitalousvähennystä koskevia säännöksiä siten, että kotitalousvähennyksen enimmäismäärää ja vähennysprosentteja korotettaisiin määräaikaisesti vuosille 2026 ja 2027. Lisäksi ehdotetaan työnantajan tarjoaman verovapaan omaehtoisen liikunta- ja kulttuuriedun korottamista sekä edun laajentamista luontoharrastuksiin, kuten kalastukseen ja metsästykseseen. Matkakuluvähennyksen omavastuuosuutta ehdotetaan alennettavaksi 100 eurolla vuonna 2026.

Suomen Yrittäjät esittää lausuntonaan seuraavaa:

Kotitalousvähennyksen korottaminen

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että kotitalousvähennyksen enimmäismäärää korotetaan 2 100 euroon vuosina 2026 ja 2027. Myös kotitalousvähennyksen vähennysprosentteja korotetaan väliaikaisesti vuosina 2026 ja 2027. Työkorvauksen osalta vähennysprosenttia korotetaan 40 prosenttiin ja maksettujen palkkojen osalta 15 prosenttiin. Korotuksen tavoitteena on vahvistaa kotitalouksien palvelukysyntää ja elvyttää rakentamisalaa.

Suomen Yrittäjät pitää kotitalousvähennyksen korotusta lähtökohtaisesti kannatettavana. Pidämme hyvänä ehdotusta, että vähennyksen parametreja korotetaan toimialaneutraalisti kaikkien vähennyksen piirissä olevien toimialojen osalta. Toimialaneutraalit parametrit parantavat kotitalousvähennysjärjestelmän yleistä ymmärrettävyyttä.

Kotitalousvähennyksen tehokkuus on kärsinyt poukkoilevasta veropolitiikasta, sillä vähennyksen parametreja on muutettu lukuisia kertoja. Jatkuvat muutokset heikentävät kotitalousvähennystä käyttävien kuluttajien kykyä ymmärtää järjestelmän yksityiskohtia, mikä puolestaan vaikeuttaa järjestelmällä tavoiteltujen hyötyjen tehokasta toteutumista. Esimerkiksi nykyinen hallitus päätti vuoden 2024 kehysriihessä leikata kotitalousvähennystä siten, että vuoden 2025 alusta vähennyksen enimmäismäärää alennettiin 2 250 eurosta 1 600 euroon ja vähennysprosentteja alennettiin työkorvauksen osalta 40 prosentista 35 prosenttiin ja palkkojen osalta 15 prosentista 13 prosenttiin. Samalla vähennyksen omavastuuosuutta päätettiin korottaa 100 eurosta 150 euroon. Vuotta aiemmin hallitus oli päättänyt jatkaa vuodella edellisen hallituksen kahden vuoden määräajaksi tekemää kotitalousvähennyksen korotuskokeilua, jossa kotitalous- hoito- ja hoivatyön osalta vähennyksen enimmäismäärää korotettiin tilapäisesti 3 500 euroon ja vähennysprosentteja korotettiin tilapäisesti 60 prosenttiin työkorvauksen osalta ja 30 prosenttiin palkkojen osalta. Koska kotitalousvähennystä ehdotetaan kasvatettavaksi määräaikaisesti, tulee parametrien ei-toivottu edestakainen muuttuminen jatkumaan.

Vaikka Suomen Yrittäjät pitää esitettyä kotitalousvähennyksen korotusta lähtökohtaisesti kannatettavana, katsomme, että määräaikaisten korotusten sijaan korotukset tulisi tehdä pysyvinä. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, kotitalousvähennyksen määräaikaiseen kasvattamiseen voi liittyä osittaista kysynnän siirtymää, mikäli kotitaloudet ajoittavat hankintoja korotetun vähennyksen ajankohtaan niiden töiden osalta, joissa tilaamista on mahdollista siirtää. Katsomme, että toistaiseksi voimassa oleva ratkaisu olisi parempi ja tehokkaampi edistämään kysynnän tason pysyvää nousua.

Kotitalousvähennyksen yksi keskeinen tavoite on ollut työllisyyden parantaminen. Vähennyksellä on merkitystä erityisesti pienille yrityksille, sillä vähennys on lisännyt kotitalouksien ostoja pieniltä yrityksiltä, ja lisääntynyt kysyntä on luonut uusia työpaikkoja yrityksiin. Vähennyksen toinen keskeinen tavoite on ehkäistä harmaata taloutta Suomessa ja kannustaa talouden toimijoita hoitamaan julkisoikeudelliset veloitteensa asianmukaisesti. Kuluttajan näkökulmasta kotitalousvähennys laskee työn hintaa silloin, kun työ teetetään veloitteensa hoitavalla yrityksellä, mikä tekee kuluttajalle pimeän työn teettämisestä vähemmän houkuttelevaa. On odotettavaa, että kuluttajat reagoivat kannustimen olemassaoloon suuntaamalla hankintojaan enemmän veloitteensa asianmukaisesti hoitaviin yrityksiin pimeän työn teettämisen sijaan. Harmaan talouden torjumisen näkökulmasta vähennyksen kannustinvaikutus olisi suurin, mikäli kotitalousvähennysjärjestelmään ei sisältyisi lainkaan omavastuuosuutta, sillä omavastuun alle jäävien töiden osalta puuttuu kannuste työn teettämiseen veloitteensa hoitavalla yrityksellä. Vähennyksellä tuetaan myös ikääntyneiden mahdollisuuksia asua mahdollisimman pitkään omassa kodissa toimintakyvyn mahdollisesti jo alennuttua ja vähennys voi auttaa lapsiperheitä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisessa. Vähennyksen ulottamista myös pienituloisimpiin on pidetty tärkeänä lähtökohtana järjestelmälle, ja sen toteutumista voitaisiin edistää matalalla omavastuulla.

Suomen Yrittäjät katsoo, että kotitalousvähennysjärjestelmää tulisi jatkossa kehittää siten, että omavastuu pidetään kohtuullisena ja vähennyksen parametrit ovat toimialaneutraalit sekä pysyvät ja ennakoitavat. Suomen Yrittäjät katsoo, että kotitalousvähennysjärjestelmän kehittämisen ensi vaiheen toimenpiteinä omavastuu tulee palauttaa takaisin 100 euroon ja vähennyksen parametrit tulee korottaa pysyvästi ja toimialaneutraalisti historiallisten keskiarvojen tasolle. Tällöin vähennysprosentit olisivat 50 prosenttia työkorvauksen osalta ja 20 prosenttia palkkojen osalta.

Liikunta- ja kulttuuriedun korottaminen ja laajentaminen

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että työnantajan tarjoaman verovapaan omaehtoisen liikunta- ja kulttuuriedun enimmäismäärää korotetaan 540 euroon. Lisäksi etu laajennetaan koskemaan myös luontoharrastuksia, kuten kalastusta ja metsästystä.

Liikunta- ja kulttuuriedun nykyinen 400 euron enimmäismäärä on säädetty vuonna 2009, eikä sitä ole sen jälkeen korotettu. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että enimmäismäärän korotuksessa huomioitaisiin vuodesta 2009 yleisen hintatason muutos ja korotus vastaisi kuluttajahintaindeksin kehitystä, jolloin inflaatiokorjatuksi liikunta- ja kulttuuriedun enimmäismääräksi tulisi 540 euroa. Suomen Yrittäjät pitää liikunta- ja kulttuuriedun enimmäismäärän korottamista kannatettavana. Suomen Yrittäjät kuitenkin katsoo, että huomioiden muun muassa Euroopan keskuspankin tavoite pitää vuotuinen inflaatio euroalueella keskipitkällä aikavälillä kahdessa prosentissa edun enimmäismäärä alkaa pian korotuksen jälkeen vastaavasti jäädä jälkeen yleisestä hintatason muutoksesta, kuten nyt on käynyt vuodesta 2009 alkaen. Suomen Yrittäjät ehdottaa, että esitysluonnoksessa ehdotetun 540 euron sijaan edun enimmäismäärää korotettaisiin seuraavaan täyteen sataan euroon eli 600 euroon, jolloin enimmäismäärän korotuksessa otettaisiin huomioon myös tuleva inflaatiokehitys.

Toisin kuin kulttuuritoiminta, joka määritellään tuloverolain 69 §:n 5 momentissa, liikuntatoimintaa ei tällä hetkellä määritellä laissa. Esitysluonnoksessa esitetään, että pykälään lisättäisiin määritelmä liikuntatoiminnalle. Säännöksessä tarkoitettuna liikuntatoimintana pidettäisiin henkilön omaa fyysistä aktiivisuutta edellyttävää toimintaa, jonka tarkoituksena on edistää työntekijän kuntoa, fyysistä hyvinvointia ja terveyttä. Tältä osin määritelmä vastaisi esitysluonnoksen mukaan verotuskäytännössä edun piiriin katsottua liikuntatoimintaa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että jatkossa liikuntatoimintana pidettäisiin myös henkilön fyysistä aktiivisuutta edellyttäviä luontoharrastuksia, ja siten edun käyttöala laajenisi esimerkiksi kalastuksen ja metsästyksen liittyviin palveluihin, joita ei ole verotuskäytännössä katsottu edun piirissä olevaksi liikuntatoiminnaksi. Suomen Yrittäjät pitää ehdotusta liikuntaedun määritelmän lisäämisestä tuloverolakiin ja edun laajentamista perusteltuna ja kannatettavana.

Myös toiminimiyrittäjät on huomioitava liikunta- ja kulttuuriedun kehittämisessä

Kuten esitysluonnoksessa todetaan, liikuntaseteli säädettiin alun perin verovapaaksi eduksi vuoden 2004 alusta. Liikuntasetelistä säädettäessä pidettiin tärkeänä kannustaa työntekijöitä käyttämään laajemmin työnantajan tarjoamia liikuntamahdollisuuksia, ja liikuntasetelin käytön hyväksymistä perusteltiin muun muassa sillä, että se asettaa pienet yritykset tasa-arvoisempaan asemaan suhteessa sellaisiin suuriin yrityksiin, joilla on mahdollisuus järjestää työntekijöille liikuntatilat omassa yrityksessä (HE 49/2003 vp). Suomen Yrittäjät katsoo, että reilu 20 vuotta edun verovapaaksi säätämisen jälkeen olisi jo korkea aika asettaa myös toiminimiyrittäjät tasa-arvoisempaan asemaan työntekijöiden ja muissa yritysmuodoissa toimivien yrittäjien kanssa.

TVL 69 § koskee ainoastaan työnantajan tarjoamia etuja. Koska liikkeen- tai ammatinharjoittaja ei voi olla itsensä työnantaja eikä siten voi kuulua yrityksen henkilökuntaan, tuloverolain 69 §:n 5 momentissa tarkoitettu työnantajan tarjoama työntekijän omaehtoinen liikunta- ja kulttuurietu ei koske toiminimiyrittäjiä (liikkeen- tai ammatinharjoittajia). Näin ollen toiminimiyrittäjät ovat työntekijöitä ja muissa yritysmuodoissa toimintaansa harjoittavia yrittäjiä huomionomassa asemassa. Toiminimiyrittäjät ovat tyyppillisesti yksinyrittäjiä, mikä korostaa yrittäjän oman jaksamisen tärkeyttä.

Suomen Yrittäjät katsoo, että liikunta- ja kulttuuriedun toiminimiyrittäjiä eriarvoistava epäkohta tulee korjata ja etu tulee laajentaa myös toiminimiyrittäjille heidän oman hyvinvointinsa säilyttämiseksi ja edistämiseksi. Näkemyksemme mukaan liikunta- ja kulttuurietu voitaisiin laajentaa koskettamaan toiminimiyrittäjiä muuttamalla elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia siten, että liikkeen- ja ammatinharjoittajille säädettäisiin mahdollisuus tehdä omaehtoista liikunta- ja kulttuurietua vastaava vähennys verotuksessa.

Matkakuluvähennyksen omavastuun alentaminen

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että matkakuluvähennyksen omavastuuta alennetaan nykyisestä 900 eurosta 800 euroon määräaikaisesti vuodelta 2026 toimitettavassa verotuksessa. Lisäksi ehdotetaan, että työttömänä tai perhevapailta olleiden matkakuluvähennyksen omavastuun pienennyksen suuruutta muutetaan siten, että vuonna 2026 verovelvollisen omavastuuosuutta pienennettäisiin 75 eurolla kuukaudessa jokaiselta täydeltä korvauskuukaudelta, kuitenkin siten, että omavastuu olisi vähintään 150 euroa vuodessa.

Suomen Yrittäjät pitää omavastuun alentamista ymmärrettävänä toimenä kompensoimaan asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten nousua, joka on aiheutunut polttoaineiden hintojen kohoamisesta Lähi-idän tilanteen seurauksena. Pidämme kuitenkin esitysluonnoksessa arvioitua verovelvollisen keskimääräistä verotuksen kevenemistä 39 eurolla vuodessa marginaalisena hyötynä suhteessa toimen valtiontalouden velkaantumista ylläpitävään vaikutukseen (omavastuun alentamisen arvioidaan pienentävän vuoden 2026 tasossa verotuloja yhteensä noin 26 miljoonalla eurolla) ottaen huomioon myös julkisen talouden tilanne, jossa seuraavan hallituskauden sopeutustarve on noin 10 miljardia euroa.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Päivi Puonti
johtaja, pääekonomisti

Jukka-Pekka Hellman
veroasiantuntija

Hellman Jukka-Pekka
Suomen Yrittäjät ry